

Arbejdsløshedskasserne og Kritiken imod dem.

Af

Arbejdsløshedsinspektør **Th. Sørensen.**

Nu da Arbejdsløshedsforsikringen herhjemme efterhaanden har naaet en saadan Udvikling, at anerkendte Arbejdsløshedskasser findes oprettede for alle de større og en meget stor Del af de mindre Fag, og endogsaa har ført al social Forsikrings vanskeligste Objekt, nemlig de ufaglærte Arbejdere, ind under sig, turde det maaske være paa Tide at give ogsaa en noget større Kreds end de direkte interesserede et rigtigt Begreb om, hvad det hele egentlig drejer sig om, og derigennem søge at komme noget af den mere eller mindre misforstaaede og mere eller mindre misfornøjede Kritik til Livs, som ustandseligt stikker sit Hoved frem her i Landet, medens man i Udlandet i høj Grad anerkender Resultaterne af vor Arbejdsløshedsforsikring.

Det vil være de fleste bekendt, hvad selve Arbejdsløshedskasselovens Kærne er, dette nemlig, at der af det offentlige ydes Tilskud til de af Arbejderne selv oprettede og administrerede Arbejdsløshedskasser, for saa vidt disse fyldestgøre Lovens forskellige Betingelser i Henseende til 1) de Vedtægter, hvorefter

Kasserne arbejde, 2) Midlernes Anvendelse og Anbringelse og 3) den frie Adgang for enhver optagelsesøgende Lønarbejder, der fyldestgør de vedtægtsmæssige Optagelsesbetingelser.

Hvad nu først angaar Vedtægterne, skal jeg ganske kort resumere, hvilke Lovens Krav til dem ere, og under hvilke Former disse Krav ere blevne honorerede i Praksis.

Loven siger i § 11, at »Understøttelse ydes ikke til nogen, med mindre han i det umiddelbart forud for Understøttelsens Ydelse forløbne Tidsrum af 12 Maaneder har været Medlem af Kassen og betalt sit skyldige Kontingent.« Dette vil, omskrevet paa et noget lettere dansk, sige, at en Arbejder kan ikke komme den ene Dag og melde sig ind i en anerkendt Arbejdsløshedskasse og saa den næste Dag komme og forlange Understøttelse. Han maa efter sin Indmeldelse staa i fulde 12 Maaneder som blot betalende Medlem, og først derefter er han understøttelseberettiget i Tilfælde af indtrædende Arbejdsløshed. Og denne en Gang erhvervede Understøttelsesret skal bestandig holdes i Kraft ved regelmæssig Kontingenterlæggelse, thi hver eneste Gang Krav om Understøttelse fremsættes, bliver det Spørgsmaal aktuelt, om Kontingentet er behørigt erlagt indenfor de sidste 12 Maaneder, og kun hvis Spørgsmaalet kan besvares bekræftende, bliver Understøttelse tilstaaet. Det skal dog her indskydes, at de fleste Kasser have ret lempelige Restancebestemmelser, særlig for arbejdsløse Medlemmer, der endnu ikke ere blevne berettigede til Understøttelse, eller som have modtaget den fulde vedtægtsmæssige Understøttelse.

Fra dette Krav om fuld Kontingentbetaling i de sidste 12 Maaneder tillader Loven kun en eneste Undtagelse, og denne gælder Folk, som aftjene deres Værnepligt.

Loven fastsætter endvidere i samme Paragraf, at den understøttelseberettigede Arbejder, som melder sig arbejdsløs, ikke umiddelbart efter at have gjort saadan Anmeldelse kan begynde at hæve sin Understøttelse. Der tilstaas nemlig ikke Understøttelse »for de første 6 Dage, i hvilke en Arbejdsløshed har vedvaret — en Frist, der efter Vedtægtens nærmere Bestemmelser vil kunne forhøjes indtil 15 Dage; for Kasser, der tælle Sæsonarbejdere blandt deres nydende Medlemmer, kan det af Indenrigsministeren, efter forud indhentet Erklæring fra det i § 18 ommeldte Nævn fastsættes, at Understøttelsen paa visse nærmere bestemte Tider af Aaret ikke skal kunne ydes Kassens Medlemmer eller de paagældende Sæsonarbejdere, forinden Arbejdsløshedens Varighed har strakt sig over et længere Dageantal end 15 Dage, og i saa Fald hvor stort et Dageantal«. Kravet om Karenstid — saaledes kaldes denne Ventetid i Begyndelsen af Arbejdsløshedsperioden — bortfalder dog efter Loven, dersom Understøttelsen tilstaas alene som Rejsehjælp, ligesom ogsaa den af Indenrigsministeriet godkendte og af samtlige Arbejdsløshedskasser benyttede Mønstervedtægt fastslaar, at et Medlem, som efter udstaaet Karenstid er begyndt at hæve Understøttelse og derefter faar et Arbejde af rent midlertidig Beskaffenhed (jvfr. herom senere), vil være fri for at tage ny Karenstid efter dette midlertidige Arbejdes Ophør. Man betragter altsaa i dette Tilfælde Arbejdsløsheden før og efter det

midlertidige Arbejde som en sammenhængende Arbejdsløshedsperiode.

Karenstiden skal, hvor Vedtægterne ikke udtrykkeligt fastsætte det modsatte, altid være en uafbrudt Periode, og selv hvor Vedtægterne hjemle, at en Karenstid, der strækker sig ud over 6 Dage, kan tages i Repriser, maa dog altid i Medfør af Lovens Regel mindst de sidste 6 umiddelbart forud for Understøttelsens Ydelse gaaende Karensdage være tagne i Træk.

Disse to Bestemmelser henholdsvis om Karenstiden og om dens Bortfalden have været den oprindelige Anledning til mange Misforstaaelser og Angreb paa Arbejdsløshedskasserne, Angreb, som endogsaa have fundet Vej til Rigsdagen. Det kan i saa Henseende for det første bemærkes, at er der noget galt eller mangelfuldt her, saa er der i hvert Fald ingen Grund til at lade Kasserne undgælde dertor, thi de holde sig i deres Vedtægter kun til det af Loven foreskrevne. Om selve Lovens Krav er klogt, kan jo eventuelt bringes frem ved den i Samlingen 1912—13 stedfindende Revision; Hensigten dermed og Nytten deraf vil man imidlertid let erkende. Det betegner en ny Appel til Arbejdernes Selvhjælpsbestræbelser, idet Bestemmelsen forlanger, at en Arbejder, som har haft Arbejde i nogen Tid, skal være saaledes i Forhaanden, at han kan klare sig i nogle Dage uden Støtte udefra. At dette Krav stilles strængere til Sæsonarbejdere, er kun rimeligt i Betragtning af disse Arbejderes relativt høje Løn. Reglen betyder dernæst en i økonomisk Henseende stor Lettelse for Kasserne, som ved den befries for at yde Understøttelse for en Mængde ganske kortvarige Arbejdsløshedsperioder. Den kan imidlertid

unægtelig lejlighedsvis føre det uheldige Forhold med sig, at en Arbejder, som er begyndt paa sin Karenstid, stiller sig uvilligt, hvis der midt under den bydes ham Arbejde, idet han vil ræsonnere saaledes, at nu maa han hellere tage de resterende Karensdage med, saa er han dog ude over Ventetiden; tager han Arbejde midt under denne, maa han nemlig efter Arbejdets Ophør begynde helt forfra, men er han først over den, kan han tage i alt Fald kortvarigt (midlertidigt) Arbejde, uden efter dets Ophør at skulle have Karenstid paany. En saaledes begrundet Afvisning af Arbejde vil dog selvfølgelig ikke finde Sted, hvis det Arbejde, der bydes, er af nogenlunde sikker og længere varende Beskaffenhed, og hvis Karenstiden ikke er for lang, thi i saa Fald er de økonomiske Fordele ved at tage Arbejde saa overvejende, at Hensynet til Karenstiden vanskeligt vil gøre sig gældende. Men er Arbejdet ifølge selve sin Natur ganske forbigaaende, og er vedkommende Kasses Karenstid lang, vil Vægningen kunne tænkes, og stiller man sig paa Arbejderens Standpunkt, maa man indrømme, at den i hvert Fald er forstaaelig. Karenstidens Længde vil imidlertid meget sjældent afgive tilstrækkelig Begrundelse herfor, idet den i de fem Sjettedele af Kasserne, omfattende ni Tiendedele af Medlemmerne, kun er 6—8 Dage.

Paa den anden Side er den Indvending fremsat mod Karenstiden, at naar Arbejderne saa endelig have overstaet denne Ventetid, saa ville de maaske vanskeligt lade sig bevæge til at overtage et Arbejde, som, uden at være nogenlunde fast, dog overskrider Grænsen for den midlertidige Beskæftigelses Varighed, thi gør de det, skal de ved næste Arbejdsløshedsperiode

have ny Karenstid. Ogsaa dette vilde kunne tænkes, hvis der var et stærkt Misforhold mellem Karenstidens Varighed og den midlertidige Beskæftigelses Begrænsning, altsaa hvis den sidste var meget snævert ansat, den førstnævnte meget langvarig. Men Karenstiden er, som nylig paavist, i de allerfleste Tilfælde kun kort, og den midlertidige Beskæftigelses Begrænsning er 3—4 Uger i over Halvdelen af Kasserne, omfattende omtrent de tre Fjerdedele af Medlemmerne.

Men hvorom nu alting er, Karenstiden er en lovmæssigt fastslaaet Kendsgerning, og saa længe derfor Loven bestaar i sin nuværende Affattelse, er der intet ved den Ting at gøre; Kasserne maa, enten de ønske det eller ikke, gennemføre den overfor alle deres Medlemmer, og de ere ikke ansvarlige for dens henholdsvis gode eller daarlige Virkninger — de første ere efter min personlige Mening de overvejende.

Naar et Medlem nu imidlertid er naaet igennem den Skærsild, som Lovens anførte Bestemmelser berede ham, er han understøttelsesberettiget i Tilfælde af indtrædende Arbejdsløshed. Angaaende Understøttelsen gælde følgende Regler:

Den daglige Understøttelse maa ikke overstige $\frac{2}{3}$ af den i vedkommende Fag eller indenfor vedkommende stedlige Omraade gennemsnitlige Arbejdsløn, og maa i hvert Fald aldrig være over 2 Kr. og ikke under 50 Øre. Den kan endvidere kun ydes indtil et vist Punkt. Loven siger herom i § 14, at i enhver anerkendt Kasses Vedtægt skal der være fastsat et Maksimum for den Understøttelse, et Medlem indenfor et Tidsrum af 12 Maaneder kan oppebære af sin Kasse; dette Maksimum skal som Regel mindst være et Beløb, der svarer til

70 Dages Understøttelse; kun ganske undtagelsesvis kan Indenrigsministeren tillade, at Understøttelsens Varighed sættes saa lavt som til 50 Dage. Endelig foreskriver Loven, at den, der i Løbet af højst 3 paa hinanden følgende Regnskabsaar har modtaget en saa stor Understøttelse af Kassen, som svarer til det tredobbelte af det aarlige Maksimum, maa staa et helt Regnskabsaar og betale Kontingent uden at have Ret til Understøttelse. Disse Reglers Nødvendighed er ganske selvfølgelig; thi en Forsikring er i sig selv en Umulighed, dersom dens Objekts økonomiske Værdi holdes ganske ubegrænset; derfor forlanger Loven, at der i Vedtægterne skal tillægges Arbejdsløshedsrisikoen en Værdi eller rettere en Maksimalværdi.

For at give et Begreb om, hvor stor nu den Understøttelse er, som Kasserne faktisk yde, skal jeg anføre nedenstaaende Oversigt over de daglige Understøttelsers Beløb. Der findes imidlertid ret betydelige Forskelligheder mellem de i de enkelte Kasser gældende Understøttelsesregler, og det er som Følge deraf ret vanskeligt at give en nogenlunde overskuelig tabellarisk Fremstilling, hvorfor det sikkert ikke kan anses overflødigt at forudskikke et Par orienterende Bemærkninger. I 17 Kasser er Forholdet det ganske simple, at der findes en enkelt Understøttelsessats, der er fælles for alle Medlemmerne. I de resterende 34 Kasser er Forholdet derimod noget mere indviklet. Nogle (4) Kasser lade Understøttelsen aftage med Arbejdsløshedsperiodens Længde, saaledes at de yde en større Understøttelse i Begyndelsen, en lavere i Slutningen af Arbejdsløshedsperioden. I Tabellen er for disse Kassers Vedkommende angivet Begyndelses-

satserne, altsaa de højeste Understøttelsesbeløb, da Understøttelsen for Flertallet af de arbejdsløse utvivlsomt vil blive ydet med disse Satser. Andre Kasser (25) lade Understøttelsessatserne stige med Ancienniteten i Kassen, saaledes at Medlemmer med en Aarrækkes Medlemsret faar højere Understøttelse end de nye Medlemmer. For disse Kassers Vedkommende angiver Tabellen Størrelsen af nye Medlemmers Understøttelse, altsaa de laveste Satser, og Grunden til, at jeg her følger denne Fremgangsmaade er, at Flertallet af Medlemmerne maa formodes at falde ind herunder, i hvert Fald for Tiden, da saa mange af Kasserne ere af nyere Dato. Fem Kasser endelig kombinere disse to Ordninger; de faa imidlertid derved saa indviklede Understøttelsesforhold, at de ikke lade sig bringe ind under Oversigten, der saaledes kun omfatter 46 Kasser.

	Den daglige Understøttelses Størrelse						Tilsammen
	Kr. 0,50—0,74	Kr. 0,75—0,99	Kr. 1,00—1,24	Kr. 1,25—1,49	Kr. 1,50—1,74	Kr. 1,75—2,00	
Kasser med en enkelt Understøttelsessats fælles for alle Medlemmer . .	—	—	8	2	4	3	17
Kasser, der yde højere Understøttelse i Begyndelsen, lavere i Slutningen af Arbejdsløshedsperioden	—	—	—	—	3	1	4
Kasser, hvis Understøttelse stiger med Ancienniteten	1	—	17	7	—	—	25
Ialt Kasser . . .	1	—	25	9	7	4	46

Af Tabellen fremgaar, at en Kasse (med et Antal af 500 Medlemmer) har som laveste Understøttelses-sats et Beløb af 50—74 Øre; 25 Kasser (med 59,100 Medlemmer) yde mellem 1 Kr. og 1,24 Kr., dels som eneste og dels som laveste Sats; 9 Kasser (med 11,200 Medlemmer) yde mellem 1,25 Kr. og 1,49 Kr., dels som eneste og dels som laveste Sats; 7 Kasser (med 14,200 Medlemmer) yde mellem 1,50 Kr. og 1,74 Kr., dels som eneste og dels som højeste Sats; 4 Kasser endelig (med 2,500 Medlemmer) yde mellem 1,75 Kr. og 2,00 Kr., dels som eneste og dels som højeste Sats. Det er saaledes relativt meget faa af de anerkendte Arbejdsløshedskassers Medlemmer, hvis Understøttelse naar op imod Lovens fastsatte Maksimum af 2 Kr. daglig. Men selv om Udviklingen, hvad man maa haabe, maatte bringe Satserne adskilligt højere op mod Maksimum, end de nu er, saa naar man dog ikke derved op paa saadanne Beløb, at det synes muligt at antage, at disse daglige Understøttelser kunde afholde blot nogenlunde arbejdsvillige Personer fra at tage Arbejde; thi ifølge den af Statens statistiske Bureau udarbejdede Lønstatistik for 1905 (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 32. Bind, 1. Hefte) var den gennemsnitlige Ugeløn for faglærte Arbejdere (voksne Mænd) 28,9 Kr., 22,7 Kr. og 20 Kr. henholdsvis i København, i Provinsbyerne og i Landdistrikterne, og for ufaglærte Arbejdere 23,3 Kr., 19,4 Kr. og 18 Kr., ligeledes henholdsvis i København, i Provinsbyerne og i Landdistrikterne. Hvad de faktisk arbejdssky Personer angaar, ligger det i Sagens Natur, at Kasserne ikke altid kan undgaa at optage saadanne Folk, og det er vel ogsaa muligt, at de, eller dog nogle af dem, ville naa igennem de første

12 Maaneder, hvor de skulle betale Kontingent, uden at faa Understøttelsesret; men i Længden kunne de ikke holde sig i Kasserne. For det første er der nemlig ifølge Loven en absolut Forpligtelse for alle Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser til mod Fortabelse af deres Understøttelsesret at modtage »ethvert af Kassens Ledelse anvist Arbejde, som svarer til deres Evne«. Dernæst findes der i alle Vedtægterne Bestemmelse om, at den, som ikke har arbejdet ved det paagældende Fag et vist Mindstemaal af Tid (26—40 Uger) i Løbet af 3 paa hinanden følgende Aar, mister sin Understøttelsesret, og først bliver understøttelsesberettiget paany, naar han har haft saadant Arbejde en vis Tid (som Regel 26 Uger) indenfor et Tidsrum af 12 paa hinanden følgende Maaneder. Endelig have Vedtægterne, i Henhold til Lovens § 14, den tidligere nævnte Bestemmelse om, at den, der i Løbet af 3 paa hinanden følgende Regnskabsaar i Understøttelse har modtaget et Beløb, der svarer til det tredobbelte af det aarlige Maksimum, maa staa et fuldt Aar som betalende Medlem uden at faa Understøttelse. Den Bom, som disse Bestemmelser sætter for arbejdssky Personers fortsatte Udbytning af Kasserne, turde ikke mange af dem naa over, og de skulle det heller ikke, thi de høre ikke hjemme i de anerkendte Arbejdsløshedskasser. Endnu en Bemærkning, inden vi forlade de arbejdssky Personer. Mon man i Publikum altid overfor Vægning ved at paatage sig et tilbudt Arbejde, sørger for at skaffe oplyst, om den paagældende er Medlem af en Arbejdsløshedskasse, inden den vundne Erfaring benyttes som Grundlag for en Kritik af Kasserne?

Udgiften ved Forsikringen afholdes i Henhold til

Lovens § 8 ved »den aarlige Præmie«. Præmien bestaar af 3 Dele, nemlig 1) et fakultativt Kommunitilskud, 2) et obligatorisk Statstilskud og 3) Medlemmets Kontingent, der i Henhold til Lovens Regler altid vil udgøre mindst Halvdelen af Præmien; hvor meget eller hvor lidt over Halvdelen afhænger af, i hvilket Omfang Kommunernes frivillige Tilskud ydes. Talmæssigt angivet bevæger Medlemskontingenterne i de anerkendte Arbejdsløshedskasser sig indenfor et saa udstrakt Spilerum som fra 4 Kr. 20 Øre aarlig til 24 Kr. aarlig; de nøjagtige Beløb har vistnok i denne Sammenhæng mindre Interesse. Derimod skal anføres følgende Sammenstilling mellem det Offentliges Bidrag til Forsikringen og Medlemmernes egne Bidrag, saaledes som Forholdet stillede sig tor Regnskabsaaet 1908—09 (det sidste Regnskabsaar, for hvilke Oplysning om Størrelsen af Kommunitilskudet foreligger for Inspektoratet):

Medlemmernes Bidrag	1,085,271 Kr.	o: 56,7 pCt.
Statstilskud	576,159	o: 30,1 »
Kommunitilskud	252,142	o: 13,2 »
	<hr/>	
	1,913,572 Kr.	100 pCt.

Der er blandt Publikum en Del, som ved Arbejdsløshedskasserne fæste deres Opmærksomhed alene paa det Offentliges Medhjælp og ere tilbøjelige til at overse Arbejdernes Selvhjælp. Ovenstaaende viser, hvor forkert dette er.

Under Henvisning til Tabellen kan i øvrigt bemærkes, at den Udplyndring, under forskellige Former, af Arbejdsløshedskasserne, om hvilken der jevnligt tales, maa skyldes den almenkendte menneskelige Tilbøjelighed til at puste en eneste lillebitte Fjer op til ni Høns. — Fjerens Tilstedeværelse betvivles ikke, som tidligere

berørt. — Mon nemlig ikke Arbejderne selv vil være de første til at paase, at ikke den af Kasserne ydede Understøttelse, der for Størstedelen tilvejebringes ved deres egne sammensparede Penge, misbruges af samvittighedsløse Kammerater, samt til, naar saadanne Misbrug opdages, da at tage med haard Haand paa de skyldige. At saadant virkelig sker, har man i Inspektoratet haft rig Lejlighed til at erfare, da mange Medlemmer henvende sig hertil, naar de mene at have Grund til at beklage sig over Afgørelser af Bestyrelserne.

Loven giver intet Sted — og det med Grund, fordi det er praktisk umuligt — nogen direkte Definition af, hvad der skal forstaas ved »Arbejdsløshed«, eller rettere af, hvilken Slags Arbejdsløshed, der kan føres ind under den. Den nøjes i saa Henseende med det negative, idet den i § 13 opregner en Række Tilfælde, i hvilke en anerkendt Arbejdsløshedskasse ikke maa yde Understøttelse. Reglen herom lyder som følger: »En anerkendt Arbejdsløshedskasse maa ikke yde Understøttelse

1) under Strejke eller Lockout til Personer, der omfattes af samme,

2) til Medlemmer, hvis Arbejdsløshed er forarsaget ved Sygdom eller Arbejdsudygtighed, saalænge Sygdommen eller Arbejdsudygtigheden vedvarer,

3) til Medlemmer, hvis Arbejdsløshed hidrører fra, at de uden fyldestgørende Grund have forladt deres Arbejde, eller maa anses forskyldt ved overdreven Nydelse af berusende Drikke eller ved Ufordragelighed overfor Arbejdsgivere eller Arbejdskammerater,

4) til Medlemmer, der afsone en dem ikendt Straf,

5) til Medlemmer, der hensidde i Varetægtsarrest

6) til Medlemmer, der oppebære fast Fattigunderstøttelse,

7) til Medlemmer, der vægre sig ved at overtage et af Kassens Bestyrelse anvist Arbejde, som svarer til deres Evne.«

Det vanskeligste Forhold her er selvfølgelig Begrænsningen af Arbejdsløshedskassernes Ydepligt og Yderet under Konflikter, samt Kontrollen med, at denne Begrænsning overholdes. Der frembyder sig i Virkeligheden paa dette Punkt en Række af Grænsetilfælde. Er f. Eks. Medlemmer, som vare arbejdsløse og oppebar Understøttelse før en Strejkes Udbrud, understøttelseberettigede efter Konfliktens Indtræden? Endvidere: er Medlemmer af et Fag, som ikke direkte er implicerede i en Konflikt, men som har maattet op-høre med Arbejdet paa Grund af andre Fags Strejke, understøttelsesberettigede? Inspektoratet har selvfølgelig Opmærksomheden henvendt paa disse Grænsetilfælde, men foreløbig har der ikke været Anledning til at tage Stilling dertil; hidtil har det nemlig altid været Praksis, at naar der er Konflikt i et Fag, ophører Arbejdsløshedskassen at fungere for den eller de under Konflikten inddragne Afdelingers Vedkommende. Dette er nu ogsaa let forklarligt, thi da Strejkeunderstøttelsen ordinært overalt er større end det i Loven tilstede Maksimum for Arbejdsløshedsunderstøttelse (2 Kr.), skulle Arbejderne nok forlange at faa hin i Stedet for denne; hvortil kommer, at da Varigheden af Arbejdsløshedsunderstøttelsen er vedtægtsmæssig begrænset, ere Arbejderne interesserede i, at denne forbeholdes de konfliktfrie Tider.

I det praktiske Liv kan der dog ogsaa fremkomme

andre Tvivlstilfælde med Hensyn til Spørgsmaalet: hvilken Arbejdsløshed giver Berettigelse til Understøttelse af Arbejdsløshedskassen. For at bringe dette noget paa det rene, bragte jeg Sagen frem i Arbejdsløshedsnævnet paa et af dette Raads allerførste Møder. Nævnet forhandlede først det Spørgsmaal: Er understøttelsesberettiget Arbejdsløshed Mangel paa Arbejde i det paagældende arbejdsløse Medlems eget Fag, eller er det Mangel paa Arbejde overhovedet? Nævnet fastslog desangaaende, at »Arbejdsløshed« var Mangel paa indtægtgivende Beskæftigelse. — Jeg skal dog indskyde, at Nævnets Medlemmer ved Siden heraf hævdede, at Arbejdsløshedskasserne ikke kunde forlange af deres Medlemmer, at de skulde tage Arbejde i noget Fag under dettes almindelige Lønsatser. — Med dette Udgangspunkt, at Arbejdsløshed overfor Arbejdsløshedskasseloven er Mangel paa indtægtgivende Beskæftigelse, gik man over til at forhandle om, hvilken Arbejdsløshedskassernes Stilling maatte være i forskellige Tilfælde, herunder særlig overfor en arbejdsløs Mand, som under sin Arbejdsløshed hjælper sin Ægtefælle i dennes Erhverv, og overfor Arbejdere paa Landet, som have Hus og Jord. I Overensstemmelse med det under disse Forhandlinger fremførte har Inspektoratet besvaret de herhen hørende Forespørgsler, som ere indkomne til det. Jeg skal til Eksempel anføre følgende Forespørgsel og Afgørelse. En Kasse spurgte, om arbejdsløse Medlemmer, som ved selvstændig Biforretning tjene mere, end den ugentlige Understøttelse beløber sig til, maa anses for berettigede til at oppebære Understøttelse. Inspektoratet svarede: »For saa vidt saadanne Medlemmer ved deres Biforretning have

en regelmæssig Indtægt af den i Forespørgslen anførte Størrelse, kunne de ikke betegnes som arbejdsløse, og have følgelig ikke Krav paa Understøttelse.«
 — — — »For saa vidt derimod et Medlem under sin Arbejdsløshedsperiode har kun en eller flere enkelte Dages Beskæftigelse, bortfalder Understøttelsesretten ikke af den Grund, men ved den ugentlige Understøttelses Beregning fradrages disse Dage. Man skal dog bemærke, at saafremt det i det førstnævnte Tilfælde (Biforretning med regelmæssig Indtægt) drejer sig om Konens Forretning, vil der ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om Understøttelsesrettens Bortfalden være at tage Hensyn til, om hun, i den Tid Manden har Arbejde, maa holde lønnet Medhjælp, som afskediges, naar han gaar arbejdsløs, eller om hans Arbejde i Forretningen kun tjener til at lette hende. I øvrigt maa man henvise Hovedbestyrelsen til at gøre saadanne Forhold til Genstand for særlig Undersøgelse i hvert enkelt Tilfælde«. — Man vil forstaa, at Afgørelsen af Spørgsmaalet om Mandens Stilling til Konens Forretning næppe kan træffes anderledes end som anført; thi vilde man lade den ene Ægtefælles Indtægt ubetinget bevirke en Bortfalden af den anden Ægtefælles Understøttelsesret, vilde dette være ensbetydende med at lukke Arbejdsløshedskasserne for en meget stor Del af de gifte Arbejdere, nemlig alle dem, hvis Hustru har eget Erhverv.

Hvad angaar Arbejdere med Hus og Jord, skal jeg indskrænke mig til at anføre, hvorledes Praksis er i den Kasse, som i denne Sammenhæng har særlig Interesse, nemlig Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, der blandt sine ca. 30,000 Medlemmer har ca. 3,500

Arbejdere paa Landet (Teglværksarbejdere, Skovarbejdere o. s. v.). Denne Kasse har — ligeledes i Henhold til de i Nævnet førte Forhandlinger — fastsat den Regel, at til Medlemmer, som have mere end to Køer, udbetales kun Understøttelse i Arbejdssæsonen. Kассens Begrundelse heraf er den, at man maa gaa ud fra, at en Mand, der har Landbrug med to—tre Køer, ikke helt kan leve af dette alene, og saaledes maa skaffe sig en Indtægt udenfor sit Landbrug ved at arbejde hos andre. Paa den anden Side kan hans Arbejdskraft ikke undværes i Hjemmet hele Aaret igennem. Han vil derfor sandsynligvis kun søge saadant Arbejde udenfor Hjemmet en Tid af Aaret, og dette da naturligvis i den Tid, da der er mest Brug for hans Arbejdskraft, og denne som Følge deraf er højest lønnet, d. e. i Arbejdssæsonen. Derfor mener Kassen, at naar en Landarbejder melder sig arbejdsløs i Arbejdssæsonen, er Sandsynligheden for, at hans Arbejdsløshed virkelig skyldes Mangel paa Arbejde, og man anerkender da hans Ret til Understøttelse paa almindelige Betingelser; men melder han sig arbejdsløs udenfor Sæsonen, mener man ikke at have saadan Sikkerhed eller at kunne skaffe sig den, og man er da gaaet den Vej overhovedet ikke at anerkende Medlemmers Ret til Understøttelse udenfor Sæsonen.

Saavidt om Vedtægterne. Arbejdsløshedskasselovens næste Betingelse for at anerkende en Arbejdsløshedskasse er 1) at den ikke maa have andet Formaal end det at sikre sine Medlemmer Hjælp i Tilfælde af uforskyldt Arbejdsløshed (Lovens § 1) samt 2) at dens Indtægt og Formue holdes strængt afsondret

fra andre Foreningers Midler, og hverken som Laan eller Gave tilflyder andre Foreninger eller anvendes i uvedkommende Øjemed (§ 8).

Af de til Dato anerkendte 51 Arbejdsløshedskasser ere de seks nystiftede i Anledning af eller i umiddelbar Tilslutning til Anerkendelsen. De resterende 45 Kasser ere en Fortsættelse af Former for Understøttelse til Arbejdsløse — hovedsagelig rigtignok kun Rejsehjælp —, der allerede før Anerkendelsen bestod som en integrerende Del af Arbejdernes faglige Organisationer. For at faa Anerkendelse blev de, saaledes som Loven fordrer det, udskilte fra disse som selvstændige Kasser med egne Love og afsondrede Midler, der kun kunne anvendes i Kassens forud givne Formaal. Videre end til dette af Loven paakrævede gik Adskillelsen imidlertid heller ikke, idet Bestyrelserne i Arbejdsløshedskasse og i Fagforbund jevnlig bestaa af de samme Personer, ligesom Kontorlokalerne ofte ere fælles. Bestyrelsesfællesskabet er dog ikke — saaledes som ofte antaget — til Stede i alle Arbejdsløshedskasserne, og er ikke lige stærkt gennemført overalt; men et vist Fællesskab er der som Regel. Dette Forhold er det, som afgiver det væsentligste Grundlag for det lidet velvillige Syn paa Arbejdsløshedskasserne, som man hyppigt træffer indenfor Kredse, der staa Arbejdsgiverne nær. Jeg skal derom bemærke følgende:

Allerede i 1903, da jeg paa et Møde i Nationaløkonomisk Forening i løse Omrids skitserede den Ordning af Arbejdsløshedsforsikringen, som senere i det væsentlige er fulgt ved Udarbejdelsen af den nugældende Arbejdsløshedskasselov, gjorde jeg opmærksom paa, at den af mig fremsatte Plan: at bygge Arbejds-

løshedskasseloven op over Sygekasselovens Læst, kun vilde kunne føre til et godt Resultat, eller overhovedet til et Resultat, hvis den kunde regne paa Støtte fra Fagforeningernes Side; men, udtalte jeg videre, den Støtte tror jeg, vi kan haabe at faa. Jeg kan nu efter omtrent fire Aars Virksomhed som Arbejdsløshedsinpektør kun erkende, at denne Støtte er bleven ydet og ydet kraftigt, og jeg maa tilføje, at uden den vare de fleste Arbejdsløshedskasser overhovedet ikke komne igennem disse første meget vanskelige Aar. Jeg skal noget nærmere udvikle, hvilken Rolle de faglige Organisationer spille for vor Arbejdsløshedsforsikring, og hvilken deres Betydning er for denne.

Vor sociale Lovgivning her hjemme har jo stadig i størst muligt Omfang staaet i Frivillighedens Tegn. Vi har foretrukket at regne med, at den fornødne Udvikling og Forstaaelsen af de forskellige Forsikringsgrenes Betydning og Nytte vilde være til Stede eller dog kunne udvikles hos de Befolkningsklasser, som Forsikringen skulde omfatte, fremfor at forudsætte, at den eneste Mulighed for at faa Arbejdere til at vise Forudseenhed, var at føre dem ind under en Tvangslovgivning, hvor end ikke Kontingentbetalingen er overladt til dem selv, idet Bidragene opkræves igennem vedkommende Arbejdsgiver som Fradrag i Lønnen. Denne Frivillighed overfor Loven er ogsaa søgt gennemført for Arbejdsløshedsforsikringens Vedkommende ved Arbejdsløshedskasseloven af 9. April 1907, idet denne Lov ligesom Sygekasseloven lader det være en fuldstændig frivillig Sag for Arbejderne, om de ville forsikre sig eller ikke. Men Arbejdsløshedskasseloven kan kun gøre det, fordi den maa regne med, at Ar-

bejderne selv indenfor deres egne Rækker ville tilvejebringe det Tvangsmoment, som maa til, for at en Arbejdsløshedsforsikring skal komme til at omfatte andre Arbejdere end Sæsonarbejdere og kronisk arbejdsløse Personer. Sagen er jo nemlig, at medens alle ere udsatte for Sygdom, og derfor — for saa vidt de ere ubemidlede — lige interesserede i at forsikre sig derimod, er Arbejdsløshedsrisikoen underkastet langt betydeligere individuelle Forskelligheder selv mellem Arbejdere, der tilhøre samme Fag, og Opfordringen til at forsikre sig er derfor her langt fra den samme for alle. Skal det kunne ventes at faa de lidet forudseende Arbejdere med samt at faa de gode Risikoer med foruden de daarlige — hvilket er Betingelsen for, at Kontingentet kan blive overkommeligt for de sidstnævnte, — maa der kunne udøves et Tryk paa de enkelte Personer. Dette Tryk er nu i alle de Fag, for hvilke der findes anerkendte Arbejdsløsheds-kasser, tilvejebragt derved, at de paagældende faglige Organisationer have gjort det til en Pligt for alle deres Medlemmer at tiltræde Fagets anerkendte Arbejdsløsheds-kasse. I nogle Kasser, saaledes i Arbejdsmændenes af saa forskelligartede Elementer sammensatte Arbejdsløsheds-kasse, har Gennemførelsen af dette Paabud mødt nogen Vanskelighed, men Vanskelighederne ere overalt besejrede. Nu vil man maaske sige: naar det dog viser sig nødvendigt, at Arbejderne komme under en vis Tvang, saa kunde man lige saa godt have taget en Tvangsbestemmelse op i Loven, og derved have ført alle Arbejdere, ogsaa de ikke organiserede, ind under den; thi som Forholdet nu er, kan Tvangen selvfølgelig kun omfatte de organiserede. Man vilde

midlertid herved overse den betydelige Forskel, der er derimellem, at en Befolkningsklasse gennem Flertalsbeslutninger paalægger sig selv en Tvang, og at Loven fastsætter en Tvang for en saadan enkelt Klasse, som derved stilles udenfor de fuldmyndige Statsborgeres Række.

Dette var den moralske Støtte, som Fagforeningerne have ydet og yde de anerkendte Arbejdsløshedskasser. Hertil kommer imidlertid den meget betydelige pekuniære Støtte, som de have ydet i disse af Arbejdsløshed særlig haardt hjemsøgte Tider, derigennem at de, for de Medlemmer der ere fælles for Arbejdsløshedskasse og Fagforening, have forskudsvis udredet de store ekstraordinære Bidrag, som det i mange Kasser har vist sig nødvendigt at paaligne. De lade saa Medlemmerne erstatte Forbundet disse udlagte Beløb paa et eller andet senere, mere belejligt Tidspunkt, eller de faa dem — og dette turde maaske nok blive det hyppigste — overhovedet ikke erstattede. At det ikke er smaa Summer, det drejer sig om, udviser følgende Eksempel: I en Kasses københavnske Afdeling, som bestod af ca. 1,300 Medlemmer, blev i 1908 opkrævet et Ekstrakontingent af 36,000 Kr., hvilket var, fordelt paa den Tid, i hvilken Paaligningen varede, omtrent en Kr. pr. Medlem om Ugen, men Kassen fik dog hele Beløbet ind. Da Medlemmerne alle vare københavnske Bygningsarbejdere og følgelig i meget stort Omfang vare arbejdsløse, vil man forstaa, at dette havde været umuligt uden Forbundets Mellekomst. Og det er kun et Eksempel iblandt mange.

Men for at komme tilbage til det administrative Fællesskab, saa maa det ikke overses, at dette beteg-

ner en væsentlig Besparelse for Arbejdsløshedskasserne. Det vil være indlysende for alle, at skulde Arbejdsløshedskasserne administreres ganske selvstændigt og uden noget Fællesskab med andre Arbejderorganisationer, vilde deres Administrationsudgifter blive meget betydelige og sluge en ganske anseelig Procentdel af den fra Medlemmerne selv og gennem det offentlige Tilskud indgaaede Præmieindtægt. Thi det er, og maa være, dyrt at administrere en Kasse, hvis Medlemmer findes spredte over hele Landet, eller dog i alt Fald over en større Landsdel, samlede i store og smaa — ofte meget smaa — Afdelinger i et Antal, der endog for Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses Vedkommende naar op over 200, og administrere den saaledes, at der overalt føres forsvarlig Kontrol med hvert enkelt Medlem i Tilfælde af Arbejdsløshed. Det er nemlig den uundværlige Kontrol med de arbejdsløse, som er det dyreste Led i Arbejdsløshedskassernes Administration. Nu medgaar af den samlede Indtægt 9 pCt. til Administration af Arbejdsløshedsforsikringen, samt af den i 18 Kasser dertil knyttede Arbejdsanvisning. Dersom Kasserne skulde administreres ganske for sig, vilde man ikke paa langt nær være sluppen med dette Beløb.

Jeg skal endnu angaaende det stedfindende Administrationsfællesskab mellem Fagforeninger og Arbejdsløshedskasser tilføje, at naar der ofte deraf drages den Slutning, at Fagforening og Arbejdsløshedskasse er praktisk talt et og det samme, saa turde dette være noget forhastet. Der er den overmaade reelle Forskel, at medens Fagforeningerne ere fuldstændig frie, og — indenfor den almindelige Lovgivnings Regler — sou-

veræne, private Foreninger, ere Arbejdsløshedskasserne autoriserede Foreninger, hvis Formaal er lovbestemt, og hvis Virksomhed foregaar efter godkendte Regler under Statens Kontrol.

Det staar herefter kun tilbage at omtale Lovens sidste Betingelse for Anerkendelse, nemlig dens Krav om, at de anerkendte Arbejdsløshedskasser skulle staa aabne for enhver optagelsesøgende Lønarbejder, der opfylder de vedtægtsmæssige Optagelsesbetingelser. Fyldestgøres dette Krav? Ja, der findes i flere Kasser hele Afdelinger, som staa udenfor de paagældende Fagforbund. Dette er, hvad Inspektoratet kan konstatere; derimod savner jeg Mulighed for at oplyse noget om det Omfang, i hvilket enkelte Medlemmer rundt i de forskellige Afdelinger staa i Arbejdsløshedskassen uden samtidig at være Medlem af vedkommende faglige Organisation. —

I Løbet af de to sidste Finansaar er der givet 4 Love »om Foranstaltninger i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed«. En stor Del af de fremsatte Anker imod Arbejdsløshedskasseloven har kunnet føres tilbage til disse Love om ekstraordinær kommunal Hjælp, og burde have været fremførte under deres rette Adresse. Arbejdsløshedskassernes Virksomhed, som finder Sted i Henhold til Loven af 9. April 1907 og til den alene, er ganske uafhængig af disse Love, og Kasserne kunne ikke gøres ansvarlige for den Misstemning, som de have fremkaldt indenfor flere af Landets Kommunalbestyrelser.

30. Januar 1911.
